

Bacsik Elek – az első huszonkét év

A Mária Valéria Új-teleptől a Zeneakadémiáig (1926–1948)¹

A jazzvilágban ma összesen három magyart tartanak igazán világsztárnak, s mindhárom – mily furesza véletlen – gitáros. A jelenlegi reputációjuknak megfelelően az első kettő Szabó Gábor és Zoller Attila, a harmadik pedig Bacsik Elek. Szabó Gáborról egy magyar nyelvű, sok kiadást megért, nemrég reprintben is megjelent kötet szól. Zoller Attiláról egy magyar, két német és egy angol nyelvű kötet jelent meg eddig. A magyar nyelvű Bacsik-kötet készülöben.

◆ Simon Géza Gábor

A világ jazzmuzikájában jelentős elismertséget, a Magyarországon született zenészek között különleges, egyfajta keserédes hírnevet is szerzett Bacsik Elek. Garantáltan ő az a magyar zenész, akinek külföldön a legtöbbszörként írták a családi nevét. A magyar „cs” betűkapcsolat értelmezhetetlen, felfoghatatlan a nem magyar ajkúaknak. Épp ezért Bacsik Elek megtalálása a különböző forrásokban nem kevés leleményt igényel, hiszen eddig összesen nem kevesebb mint 22 különböző névváltozatára derült fény – csak a latin betűs forrásokban. Elképzelhető, hogy a latin betűs írásművek tanulmányozása során még további névváltozatok is előbukkanhatnak.

* * *

Teljes nevén Bacsik Elek László 1926. május 22-én Budapest IX. kerületében az erdélyi menekült pár, Bacsik Árpád brácsás és Pócsi Erzsébet gyermekeként született. Lakásuk egy rövid ideig ekkor még a Mátyás utca 11. számban volt. Az épület ma is áll. Ugyanebben az utcában, pontosan 161 méterre van a Budapest Music Center (BMC) 2013-ban felavatott épülete. A Bacsik Elek születését megelőző és azt követő évek igazán nem kedveztek a zenészetnek. A trianoni Magyarországon már az is csoda volt, hogy Bacsikék egy ideig viszonylag rendesebb lakásban élhettek albérlőként. Bacsik Árpádnak munkanélküliség miatt hamarosan távoznia kellett a családjával együtt. Olyan helyre kerültek, amely a mai napig szegényfolt a magyar, de az európai történelemben is.

A Mária Valéria telep a trianoni határokon túlról elmenekült, illetve kitelepített magyarok gyűjtőhelye volt. Ma ennek helyén áll a József Attila lakótelep. A Mária Valéria Új-telep, ahová a Bacsik család került, a szomszédos Mária Valéria telepnél egy némiképp jobb körülményeket nyújtó lakóhely volt, ahol „csak” 8–10 különböző korú és nemű állampolgár zsúfolódott össze egyetlen szűk kis szobában, és a konyhában is hasonló létszámban szorongtak. A barakkok végében volt a WC és mosakodási lehetőség. A barakklakóknak természetesen oktatási intézményekre is szükségük volt, ahol, ha nagyon szűkös körülmények között is, de komoly oktatásban részesülhettek. A tanulók nagy része mentesült a tandíjfizetés alól, és különböző ruha- és élelmiszer-támogatásban is részesültek. A gyermekek cipőit például megtalálták, vagy új fejet tettek rájuk, ne félig meztláb kelljen télen a hegedű- vagy egyéb órákra menniük.

A sok viszontagságon átment budapesti iskolákból csak elvélve maradt fenn kéziratos vagy gépiratos anyag az ének-zene tanításáról. Ritka kivétel Sasváry Mária helyettes énektanítónő néhány kéziratos beszámolója a Budapest X., Bihari utcai községi népiskola V. osztályában végzett munkáról, azaz abban az osztályban, ahová ebben az esztendőben Bacsik Elek is járt. A Budapest Főváros Levéltárában VIII.427.a.6. szám alatt található 1937. március 20-án kelt havi jelentésében többek között így írt:

1. BACSIK Elek László	12. Eleck BASIK
2. Elek BACSIK	13. Elek BASIK
3. Elek G. BACSIK	14. Elek BACZIK
4. Tzigane Elek BACSIK	15. Elec BACZIK
5. Elec BACSIK	16. Elek BESCK
6. Eleck BACSIK	17. Alex BACSIK
7. Elek BACISK	18. Alexis BACSIK
8. Elek BASCIK	19. Alexis BACKSIX
9. Elek BAKSIK	20. Lexis BACSIK
10. Elek BACKSIC	21. AI BACK
11. Eleck BASSIK	22. Mr ELBAK

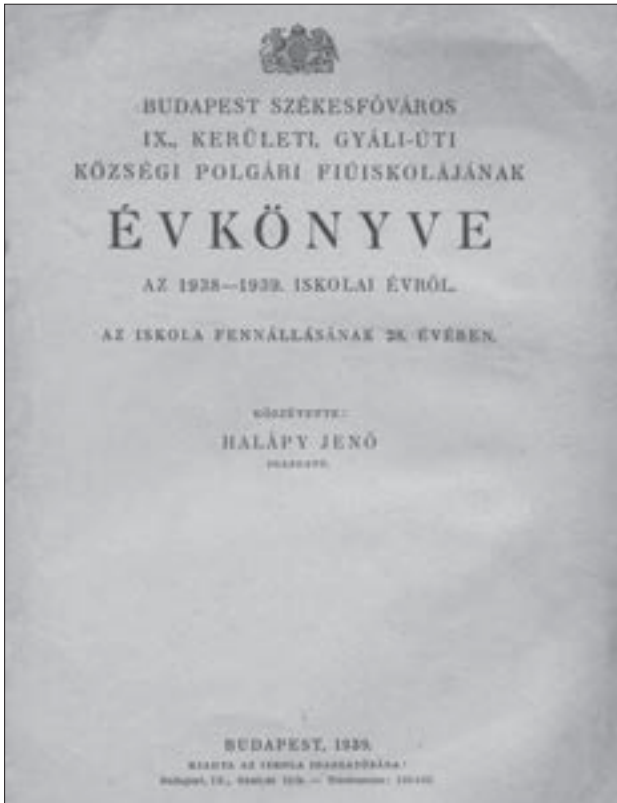
Bacsik Elek 22 névváltozata

Bacsik Elek pályafutása során többek között olyan világsztárokkal készíthetett hang- és képfelvételeket, mint a trombitás világsztár – Bacsik bebop stílusának egyik inspirálója –, *Dizzy Gillespie*, a modern nagyzenekari jazz és a filmzene egyik koronázatlan királya, *Quincy Jones*, a sanzon olyan jelesei, mint *Juliette Gréco*, *Serge Gainsbourg* és *Barbara*, a rock and roll egyik korai színes bőrű úttörője, a rhythm & blues és rockénekesek generációjának inspirálója, *Little Richard*, de színpadra lépett például a legendás rock and roll királlyal, *Elvis Presley*-vel is.

¹ Részlet a szerző *Esős évszak* címmel a közeljövőben megjelenő Bacsik Elek bio-diskográfiájából

„E hónapban az erkölcsi cél: a hazafias érzés felkelése, illetve növelése. Ezt a célt szolgálták a következő dalok: V. fiú osztály: Gábor Áron ágyúí, Vesszen Trianon, Én vagyok... Karéneken a március 15. ünnepségre készültünk.”

Bacsik Elek öt elemi elvégzése után, 1937 őszén került egy akkor újonnan létrehozott, egy lebontott katonai kórházbarakkból felépített iskolába. A Budapest Székesfőváros IX., kerületi Gyáli úti községi polgári fiúiskolában a négy évfolyamon összesen 12 osztály működött, azaz 3-3 párhuzamos, egyenként 35-40 fős osztály volt. Az iskola 1938/1939-es évkönyvének adatai szerint a II./B osztály

névsora Bacsik Elek nevével kezdődött. A 39 fős osztályba elsősorban a korosztály református diákjai jártak. Mellettük római katolikus és ágostai evangélikus, azaz protestáns tanulók is voltak. A heti egy énekórát és a két karéneket Bánhelyi Sándor tartotta, de ő volt az osztályban a „mezőgazdasági és ipari ismeretek” tárgy oktatója is. Rendkívül figyelemreméltó, hogy a komolyan szegény sorsúak polgári fiúiskolájában 25 diák iratkozott be Budapest Főváros Zeneanfolyamaira. Tanáruk Nagy Sándorné volt, aki egyúttal az iskolai zenekart is vezette, amely a tanév folyamán számos alkalommal lépett a nagyobb nyilvánosság elé. Bacsik Elek a Zeneanfolyamon hegedülni tanult, és hegedűsként szerepelt az iskolai zenekarban is. 1962-ben már befutott jazzmuzsikusként francia menedzserének mesélte egy, a párizsi *Jazz Hot* című szaklapban megjelent cikkben, hogy örömmel hallgatja a

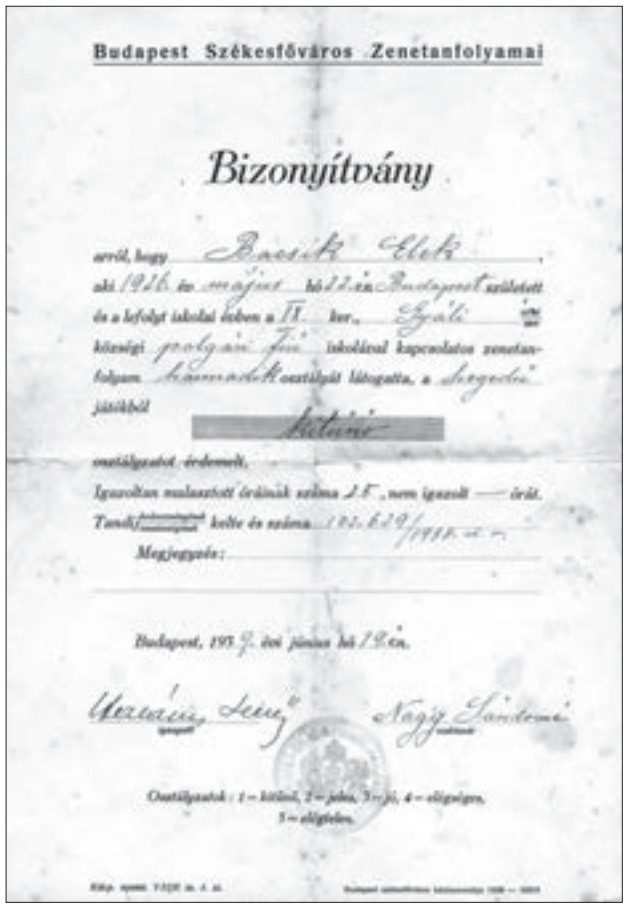
II. A) osztály. (Folytatás)

Név	Nyelvi	Magyar nyelv	Matematika	Tudománytörténet	Tudomány	Földrajz	Történelem	Köznevelés	Műveltség	Énektan	Környezetvédelem	Sport	Munka	Gyógytorna	Fizika	Kémia	Biológia	Egyéb	Jelölés	Továbbtanulás		
																				Magyar nyelv	Tudomány	Földrajz
Iván Sándor	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Károly János	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Kovács András	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Kovács János	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Kovács Gyula	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Kovács István	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László Károly	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László Ferenc	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László Imre	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László István	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László Miklós	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
László István	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Polonkó György	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Radóczy János	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Rácz Miklós	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Rácz Károly	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Sándor János	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Sándor János	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Sándor György	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Sándor György	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Sándor István	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Tóth Gyula	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Tóth Gyula	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		
Zsigmond György	P. K.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	F.		

Kivonat: Jászapáti István.

II. B) osztály. Osztályfőnök: Schöffer Mária.

Név	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bacsik Elek	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik János	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik László	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik Sándor	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik János	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik László	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik György	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik János	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik János	P. K.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Bácsik István	ref.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

klasszikus zenét is, mert azokra az időkre emlékezteti, amikor Brahmsot, Paganinit, Bartókot, Bachot, Mozartot, Csajkovszkijt vagy Beethovent játszott.

Bacsik profi pályafutása 1943-ban, azaz mindössze 17 esztendősen kezdődött, mégpedig a Nagymező utcai Arizona Mulatóban. Itt többek között Cziffra György zongoraművész állandó partnere volt. Az 1943-as év késő nyarán, kora őszen megindult Bacsik Elek gramofonlemez-karrierje is. Először a két esztendővel korábban az ország első számú tangóharmonikásának választott Tabányi Mihály kíségetésével, gitárosként készítette hangfelvételeit. A következő napokban pedig a nagyrészt erdélyi muzikusokból álló Szabó-Quitter big banddel elkészítette több tucat tánczenei- és jazzfelvételét. Ebben a big bandben hegedűsként, bőgősként, csellistaként és gitárosként is szerepelt. A hangfelvételeket Marnitz Frigyes készítette, aki az ország legjelentősebb hangszerkereskedőinek egyike volt és 1943-ban a német érdekeltségű *Kristály/Imperial* lemez cég magyarországi képviselőjeként az *Imperial* márkájú gramofonlemezekkel mint saját termékével belépett a magyar és a nemzetközi hanglemezipiacra. A hangfelvételhez szükséges berendezéseket a német Siemens cég szállította. Külön ki kell emelnünk, hogy az új lemez cég gramofonlemezeit a birodalmi Németországban gyártották. Ez tette lehetővé, hogy a hanglemezek hangja lényegesen jobb minőségű legyen, mint az itthon gyártott daraboké. Az ok igen egyszerű és prózai: a német lemezipar a háborús gazdálkodásban is lényegesen több sellakot használhatott a lemezgyártáshoz, mint az e fontos alapanyaggal nem kellően ellátott magyar cégek. A fő hazai gyártókapacitást adó Kerepesi úti gyárnak a sellakhiány miatt több töltőanyagot, például szénport és gyapotot kellett használnia.

Az *Imperial* lemezmarika hat Tabányi-felvételén a zenekar vezető tangóharmonikázott és egyúttal ő készítette a hangszereléseket is. A hegedűs Csányi Mátyás volt, akit a későbbiekben az amerikai zenekarvezető, Duke Ellington is meghívott zenekarába. A bőgőn Mihalik Lajos, a gitáron Bacsik Elek játszott. A klarinétos személyét mindmáig

nem sikerült tisztázni. A spanyol és mexikói szülőktől származó Debussy-tanítvány, Maria Grever *Ti-Pi-Tin* című szerzeményének Tabányi Mihály által feldolgozott változatában például a gitárnak csak kísérőszerepe van, alig tűnik fel a jelenléte (*Hungaroton* HCD 71219).

A big band igen változatos programjában közismert hazai slágerek jazzváltozatai éppúgy szerepeltek, mint halhatatlan klasszikus szerzemények jazzadaptációi. Liszt Ferenc *Szerelmi álmok No.3* című darabjának Marnitz Frigyes és Martiny Lajos készítette el a swing big bandre hangszerelt variációját. A Szabó-Quitter big bandben ebben a kompozícióban például Bacsik Elek gitárjának végig kísérő szerepe van, ráadásul bendzsó stílusban játszik, így szinte észre sem lehet venni, hogy gitáros van a zenekarban (*Pannon Jazz* PJ 1064).

Halper László tavaly megjelent *Zenészlegendák. Legendás történetek legendás roma zenészekről* című könyvében (amelyről a Gramofon 2013-2014. téli számában jelent meg méltatás – a szerk.) Horváth „Patkány” Dezső jazzgitárost idézi, hogyan születtek az 1940-es évek elején az imént hallott és hasonló magyar és külföldi slágerek hangszerelése:

„Volt egy olyan érdekes szokás a családkban, hogy akár Elemér bátyám, de főképpen Patkány meg Kati bátyám adtak nekem pénzt, mondták: 'Na, Dezső – vagy ha becéztek, Kissintér –, itt van, nézzél meg három filmet, most jöttek be, de nekünk a slágereket már délutánra, hang szerint pontosan fütyüljed, énekeljed, nagyon pontosan, hogy azt este vagy éjjel, ahol játszunk, már tudjuk muzsikálni'. Énrám számítottak tizenévesen, hogy én azt koppintsam le. Én megnéztem mind a három filmet, és amikor hazamentem, addigra ők már összegyűltek, Cziffra Gyuri, az öreg Pege, Piroska Zoltán, a szaxofonos, a bolond Kovács, szegény, a drága dobosunk, aki az ország dobosa, mindnyájunk dobosa volt, ő is játszott az Arizonában. Sokszor ott volt velünk Bacsik Elek is. Cziffra Gyuri rögzítette, szóval lekottázta és hangszerelte a számokat. És az egyezett a filmmel, sőt az akkordok szempontjából még kicsit modernebb is volt, de a dallamnak egyeznie kellett.”

1945. április negyediké után a magyar zenei élet és ezen belül a könnyűzenei élet a körülményekhez képest ismét jól működött. Mindazok, akik megúszták a háborús borzalmakat, megpróbálták a lehető legrövidebb idő alatt ismét munkába állni és újra felépíteni napi életüket, új egzisztenciát teremteni. Kiváló példa erre Tabányi Mihály saját kezűleg kitöltött és aláírt igazolóbizottsági dokumentuma, amelyben egyebek közt arról nyilatkozott, hogy 1945. januárjától május 15-ig Vorosilov marsall keretében az Orosz Frontszínházban tangóharmonikázott.

Bacsik Elek előzőekben vázolt tevékenységei kellően megalapozták az 1945-től egyre inkább felfelé ívelő zenési

Mindenki multiinstrumentalista volt a Szabó-Quitter Zenekarban

Szabó-Quitter Zenekar

Bacsik Elek gitár, hegedű, gordonka, nagybőgő	Len Hughes II. trombita
Baricz Antal II. tenor szaxszofon, klarinét, gordonka, hegedű	Nógrády János IV. tenor szaxszofon, klarinét, hegedű
Baricz Ferenc III. Es-szaxszofon, klarinét, hegedű, oboa	Quitter József I. trombita, hegedű, szaxszofon, harsona, harmónium
Bányai Lajos ütő	Rostási Frigyes III. trombita, hegedű
Kertész Kornél zongora	Schneider Antal nagybőgő, sousaphon
Kiss József I. harsona	Szabó Géza I. Es-szaxszofon, klarinét, harmonika, hegedű, trombita
Kovács János II. harsona	

pályafutását. Az új körülmények közepette viszonylag gyorsan megtalálta azokat a zenészeket és lehetőségeket, akikkel és amelyekkel hamarosan tovább öregbíthette hazai hírnevét. Köszönhető ez annak is, hogy a még mindig csak 19 esztendő múzsikus rendkívül sokoldalú volt: gitározott, hegedült, csellózott, bőgőzött, és ha kellett, hangszerelt is. Zenei mindenevőként bármely műfajban, bármely előadási formában pillanatok alatt feltalálta magát. Neki teljesen mindegy volt, hogy szólóban, duóban, trióban, kvartettkben vagy éppen big bandben játszhatott.

A második világháború befejezése után Bacsik Elek a Horváth családnál lakott Budapest VIII., kerületében, a Bezerédy utcában. Ebben a kiemelkedően jó zenészekből álló családban a napi gyakorlások, együttjátszások során megbecsülték és fejlesztették Bacsik gitártudását. És nemcsak a gitártudását, hiszen a rendkívül erős konkurencia is elismerte, hogy ezekben az esztendőkből Bacsik volt a legjelentősebb hazai jazzhegedűs. Hárman közülük, nevezetesen Kati Horváth Lajos, Kiss Elemér és Radics Gábor számos alkalommal a Magyar Rádió élő adásaiban is együtt játszottak Bacsikkal.

Elek koncert- és rádiófellépéseiről számos dokumentum tanúskodik: a nyomtatott plakátok, műsorfüzetek, rádióműsorok, kézzel írott műsorlapok alapján joggal mondhatjuk, hogy Bacsik pályafutásának ez a legjobban ismert, aránylag jól dokumentált korszaka.

A már említett Halper-kötetben így emlékezett Kovács Andor jazzgitáros:

„1945 októberében olyan szerencse ért, mintha megnyertem volna az ötös lottót. Tizenhat éves fejjel bekerültem egy olyan zenekarba, ahol három nagy gitáros mellett játszhattam. A zenekar hét tagból állt, de nem túlzok, ha azt állítom, hogy szinte mindenki zseni volt. Úgy zabálták a hangszerüket, mint a sáskák. A zenekar tagja volt Bacsik Elek gitáros, Horváth Sándor gitáros, akit Nagypatkányként ismertek. Az öccse, Horváth Lajos, becenevén Kati, aki olyan kiváló muzsikus volt, hogy még Patkány is tartott tőle. A negyedik gitáros voltam én. Csak úgy voltak hajlandók befogadni a baráti körbe, ha bizonyítok nekik. Meg kellett állapítanom, hogy a bekanyarodó villamos zaja milyen hangnemben szól.”

Bacsik az 1945-től 1948-ig terjedő időszakban, azaz világ körüli kalandjainak kezdetéig, a budapesti zenei élet legjelentősebb helyszínein, így például a Zeneakadémián, valamint a Magyar Rádió élő jazzadásaiban kiségyüttesek tagjaként szinte napi vendég volt. A rádióújságok, a *Pesti Műsor*, valamint a zeneakadémiai plakátok alapján megállapítható, hogy Bacsik Elek az akkori élvonal valamennyi jelentős képviselőjével szerepelt: Cziffra György, mindkét Radics Gábor, idősebb Pege Aladár, Herrer Pál, Solymossy Lulu, Kertész Kornél, Tabányi Mihály, Zágon Iván, Beamter Bubi, Patkány voltak az állandó partnerei.

A Zeneakadémia nagyterme ezekben az években a magyar jazzélet egyik legfontosabb központjának számított. Nem volt ritka az olyan hétvége, amikor a rajongók több jazzkoncerten is hallhatták kedvenceiket. A vasárnapi jazzmatinén és a délutáni jazzkoncerten egyaránt fellépett Bacsik Elek is, egy-egy koncerten belül akár egymás után több formációban.

1946 szeptember 15-én, vasárnap délelőtt
11 órai kezdettel a
ZENEAKADÉMIA NAGYTERMÉBEN
VIG GYÖRGY Jazz-matinéja
„IGAZI JAZZ”
FELLÉPNEK

Alfonso	Kenéz Judith
Elsy Asley	Lantos Olivér
Fényes Kató	Lugosi György
Goitein Antal	Pogány László
Horváth Jenő	Ráthonyi Róbert
Kapitány Anny	Vadas Zsuzsa

FILU JAZZ-ZENEKARA — MARTINI JAZZ-ZENEKAR

CHAPPY ÉS ZENEKARA

LEN HUGHES és zenekara — TABÁNYI MIHÁLY RÁDIÓ JAZZ-HEGEDŰS

VIG GYÖRGY-VIG TOMI
CLARINET ÉS 3 ÉVES DOROGDORRA SPECIÁLIS DUETTJE

RADICS GÁBOR és együttese — PATKÁNY-BACSIK gitár-duettje

Konferál: **Szentiványi Kálmán és Kovács Aladár**
SZÓBEL hangversenyiroda rendezése (VI., Andrássy-út 77).

Jegyek kaphatók: a NEW-YORK Jeggyszínházban (Erzsébet-ut 9-11) és Székhely-ut 19, EXPRESS Jeggyszínházban (Andrássy-út 40) és a Zeneakadémia portájánál.
Pályák kiadó: SZÓBEL, BUDAPEST, — 1946. szept. 15.

Bacsik Elek további pályafutását alapvetően befolyásolták azok az 1946 októberé és 1948 májusa között, többnyire élő, egyenes adásban lezajlott rádióadások, amelyek keretében a legkülönbözőbb formációkkal játszott zenekari tagként, de még inkább szólistaként vagy saját kiségyüttesének vezetőjeként, gitárosként, hegedűsként, csellistaként és bőgősként Budapest I. és Budapest II. rádióműsoraiban. Ezen műsorok szerkesztője többnyire Pál Sándor volt, aki a budapesti Zeneakadémián Székely Arnold, Siklós Albert és Molnár Antal tanítványaként végzett. Pál Sándor zongoristaként és szakszervezeti vezetőként jól ismerte belülről a magyar könnyűzenei köröket. Pál Sándor 1945-től dolgozott a Magyar Rádióban, ahol Lajtha László tevőleges támogatásával alakíthatta ki a műsorstruktúrát, ezen belül a könnyűzenei, illetve jazzadások szakmai irányítását.

„A műsorszerkesztési ülés minden pénteken dél előtt volt, amikor Lajtha László szobájában összeültek és megtervezték a következő heti műsort, amelyik hat héttel előbbre szólt. Tehát hat hét volt a kihordási idő. Ez arra volt jó, hogy az időközben előforduló változásokat véghez tudjuk vinni és legyen elegendő idő arra, hogy a megtervezett műsort meg is szervezzük, be is hívjuk a szereplőket s meg legyen beszélve a műsor.

Műsor-összeállítások alkalmával az úgynevezett műsorülésen, kinek-kinek meg kellett tenni a maga javaslatát. Lajtha a jazzt kifejezetten szerette. Akkoriban az egyik divatos zenekar Tabányi Mihály zenekara volt, amelyet ő bizony nagyon szeretett, és az ő határozott fellépésének volt köszönhető az, hogy egy bizonyos idő múlva, úgy 1946 közepétől kezdve majdnem házi zenekarrá vált a Pinocchio, Tabányi Mihály zenekara.”

Emlékirataiban Svarba Zoltán dobos így emlékezett vissza ezekre az időkre:

„Ebben az időben volt kialakulóban az új magyar tánczenei forma. Jelszó: csak semmi amerikanizmus! Leczák Árpád, akit a háta mögött – mert csak oldalt volt némi fésülhetetlenül kevés haja – Borzasnak csúfoltak, egy zenekart szervezett. Még hozzá milyen zenekart! Igaz, megvoltak az összeköttetései. Személyesen ismerte a Dessewffy utcában levő Capri mulató tulajdonosát, a zenész szakszervezet vezetőivel jó barátságban volt. Chappy, azaz Orlay Jenő, a Moulin Rouge vezetője Borzasnak testvéröccse volt. Tekintélyt kölcsönzött még neki az originál 'Pilát' nagybőgője is – szóval ezeknek az összessége adott alapot egy ilyen kezdeményezésre a háború befejezése utáni időben. Amit itt elmondtam, nem lett volna említésre érdemes, ha a zenekar tagjai, akiket 'Borzas' összeszedett, nem olyanok lettek volna, mint amilyenek voltak. Én már a kezdés első napjaitól kezdve aggódni kezdtem, mert most, amikor a szolid magyar zene hangzásait akarják kialakítani, mi itt a Capriban a legszélsőségesebb interpretálókkal és improvizálókkal, a legmodernebb stílusokkal próbálkozunk. Ezek a muzikusok az ország legmegcsodáltabb csodabogarai voltak, és a legvadabb elképzeléseknek hódoltak. Már kezdéskor úgy jöttünk össze, mint ahogyan a gladiátorok érkezhettek az arénába.”

A zenekar tagjai mélységesen tisztelték egymás képességeit, és ez úgy jutott kifejezésre, hogy a zenekar egyes tagjai az „ápoltak” nevet kapták, míg másokat „főorvos úr” vagy „tanár úr” megszólítás illette. Leczák, a 'Borzas' a közönség előtt a 'Sérókám' volt. Hogy mindezek, még érthetőbbek legyenek, meg kell neveznem a személyeket. Kertész Kornél zongora. Vesszőparipája a Stan Kenton-os

összetett, tízujjas akkordokkal való absztrakt harmonizálás. Bacsik Elek elektromos gitár. Az akkori idők legtechnikásabb gitárosa, mellékesen mint hegedűs is bámulatba ejtő virtuóza a hangszerének. Kertész akkordjaira Bacsik még feszítőbb akkordokkal válaszolt. Ezekre az alapokra bontott druszám, Pirooska Zoltán, elképesztő hangokat. Egy-egy szám félóráig is eltartott, mert a kórusok egymást követték, és senki nem akart ki- és lemaradni, hogy legalább pár refrént megszólaltasson. Radics Gabi elektromérnök, vibrafonos, aki mellékesen remekül zongorázott, a legtetején helyezkedett el, különleges földöntúli hangokkal. Ápoltnak számított Schwarzenberger Henrik alt-saxofonos, klarinétos és hegedűs, aki jelenleg [az 1980-as években – SGG] a bandungi rádió zenekarában [Indonézia – SGG] produkálja magát, Szamosi Buli, a magyar Charlie Parker, az elsőszámú esz-altós, akinek muzikális improvizálásait még druszám is áhítattal hallgatta, a trombitásunk és én. Leczák, azaz 'Borzas' a Pilát hangszerkészítő remekén pengette a négyet, az én feladatomban pedig az volt, hogy 'kupilungolva', a 'lyukakba' helyezkedjek el. Lyukak azonban nem nagyon akadtak.

Borzas a szünetben elgondolkodva és egy kicsi szemrehányással a hangjában így szólt:

– Mégiscsak furcsa, hogy ebben a zenekarban négy remek hegedűs van, és nincsen egyetlen hegedűre írt anyagunk sem. Mi játszunk modern be-bop számokat, de a hegedűseink nincsenek kihasználva.

ELEK BACSIK

Exclusivité
DISQUES
fontana

A Fontana lemezcég reklámlapja a hatvanas évekből

A szünet lejárt és a zenekar tagjai ismét elfoglalták a helyüket a pódiumon, amikor Bacsik Elek megszólalt:

– Sérókám, játsszatok csak. Én mindjárt készen leszek az írásal.

Félreült a zenekar melletti kis asztalhoz. A kottapultjából kihalszott kottapapírokra vilámgyorsan róni kezdte a kottafejeket. Közben szólt a zene, ami azonban nem zavarta. Alig telt el egy negyedóra, és Bacsik Elek a *Vonósok ünnepe* című amerikai számnak négy hegedűre szétírt és helyenként polifonikus mozgásokkal tarkított szólamait lerakta a pultokra. A négy szólam összejatszva hibátlan, ízléses, ötletes mozgásokkal díszített kis remekmű volt. Aznap este közös örömkre kétszer is elővettük. Ma már világosan látom, hogy ezt nem a megszépítő messzeség mondatja velem, de ehhez hasonló megnyilvánulások – ebben a magas követelményekkel terhelt zenésztársadalomban – ha nem is mindnaposak voltak, de előfordultak. Ahhoz, hogy egy ilyen Bacsik-féle eset megtörténhessen, erős belső hallásra és még sok mindenre együttesen volt szükség.” (*Jazzkutatás* 3. 1999. szeptember)

Mint már írtuk, Pál Sándor jazzműsorainak állandó résztvevője volt Bacsik Elek. Röntgenlemezen maradt meg az a rádióadás, amelyen Radics Gábor zongorista triójának felvételén, a zenekarvezető hangszerelésében, Bacsik Elek gitározik, és idősebb Pege Aladár bőgőzik az *It's Only A Papermoon* felvételén (*Pannon Jazz* PJ 1069). A hangfelvétel egyik mintája kétségkívül a korszak sztáregyüttese, Nat King Cole zongorista-énekes triója volt, amelyben Oscar Moore gitározott, és Johnny Miller bőgőzött. A magyar trió felvételéről így vélekedett Szabó Sándor gitárművész, a Magyar Jazzkutató Társaság alapító tagja:

„Itt már komoly feladat van a gitárra bízva, ő vezeti be a témát, a zongoraszóló alatt kísér, és van egy igen ízes, virtuóz szólója, ami egy kicsit talán meg is előzi a korát. Semmivel sem marad el a korabeli amerikai gitárosoktól. Meglepő színvonal 1947-ből egy magyartól!”

Bacsik Elek a hatvanas-hetvenes években sorozatban készítette a lemezfelvételeket

A cigány származású hegedűs, gitár-, cselló- és nagybőgőművész, Bacsik Elek 1948. július 28-án a Magyar Revü Táncczenekar tagjaként, 22 esztendősen korábban hagyta el Magyarországot. A zenekar zongoristája Cziffra György volt. A *Pesti Műsorban* megjelent hír

szerint Zürichben a zenekart 80 tagú szimfonikus jazz banddé egészítették ki, amelyet Cziffra György vezényelt. Bacsik ezt követően Libanonba került egy hosszabb vendégszereplésre, amit egy több esztendősen olaszországi tartózkodás követett, többek között 1954-ben az első olyan sellaklemez felvétellel, ahol a le-

mez címkéjére már kiírták a nevét: Alexis Bacsik (*Pathé* MG 191). Olaszország után Spanyolországban, majd pár hétig Portugáliában szerepelt. 1959-ben került Franciaországba, ahol egészen 1966-ig alapvetően Párizsban élt. Ezen időszak alatt vendégszerepelt az Amerikai Egyesült Államokban, Belgiumban, Görögországban, Kanadában, Luxemburgban, Nagy-Britanniában, Olaszországban, Spanyolországban és Svájcban. A legtöbb országban több alkalommal is turnézott. „Az amerikai álmod” kergetve 1966-ban az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le. Végül majdnem ugyanolyan szegényen hunyt el, mint ahogyan megszületett.

Bacsik Eleknek az 1993. február 14-én Glen Ellynben, Chicago külvárosában bekövetkezett haláláig óriási mennyiségű hangfelvétele készült, amelyeket sellaklemezekre, 17, 25 és 30 centiméter átmérőjű mikrolemezekre adtak ki Olaszországban, Spanyolországban, Franciaországban, az Amerikai Egyesült Államokban, Kanadában, Nagy-Britanniában, Braziliában és Japánban. A CD-korszakban számos, korábban kiadatlan felvétele is elérhetővé vált, egyes albumok pedig 14-15 kiadásban is megjelentek. A művész gitárosként játszott egy filmszerepben (*Boszorkányos szerelem* [1958]), és tv-show-k, illetve több soundtrack közreműködője is volt. Ezek hang- és képanyaga napjainkban többé-kevésbé már hozzáférhető CD-ken, DVD-ken és Blu-ray lemezekre.

Köszönet a zenészeknek, a hanglezemgyűjtőknek, az antikváriusoknak, a könyvtárosoknak és a levéltárosoknak, akik Bacsik Elek témájában segítségemre voltak. ■

Fesztiválok fesztiválja

Tavaly ünnepelte tizedik születésnapját a Veszprémfest, Magyarország kiemelkedő jelentőségű prémium kategóriás zenei fesztiválja. A szervezők igencsak kitettek magukért a programkínálattal, Diana Krall, Marcus Miller, a néhai Paco De Lucia, Nigel Kennedy és Craig David is fellépett a királynék városában. A Kiváló Művészeti Fesztivál minősítést elnyert Veszprémfest alapítója, ügyvezető igazgatója, Mészáros Zoltán osztotta meg gondolatait a Gramofonnal a rendezvény múltjáról, jelenéről és jövőjéről.

◆ Bércesi Barbara

Fotó: Meiczner Zsolt

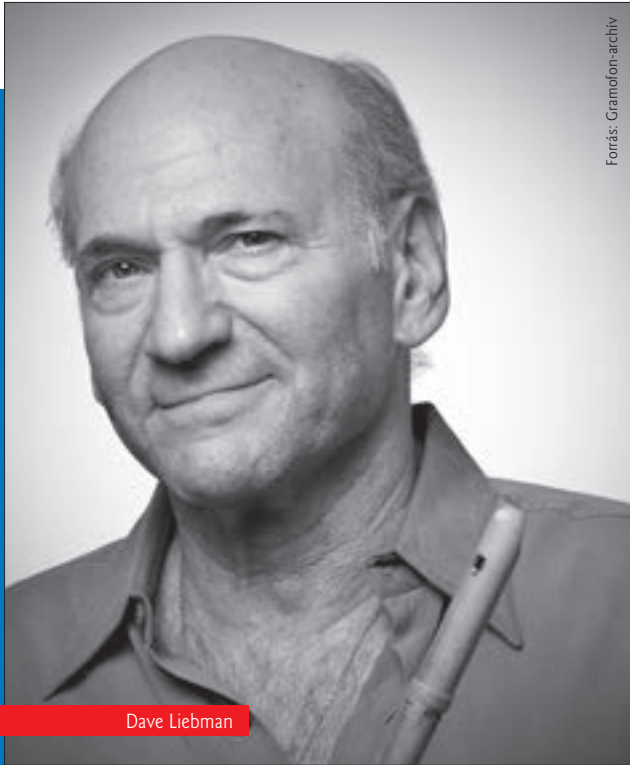
Mészáros Zoltán

2013-ban sikerült nagyot durrannia a Veszprémfestnek, hiszen a szervezők álomműsort állítottak össze a jazz, a klasszikus zene, a világzene és a pop szerelmesei számára. Minden műfaj elkötelezettje a legjobbat kapta ezen az öt júliusi estén, de aki korábban vagy épp később járt Veszprémben, az sem maradt minőségi szórakozási és borkóstolási lehetőség nélkül, mert összesen tíz napon át zajlott a Rosé, Rizling & Jazz Napok programsorozata. Mészáros Zoltán tisztában van vele, hogy a tavalyi erős felhozattal némiképp maguk alatt vágják a fát, mert az elkövetkező években nem feltétlenül lesz lehetőségük efféle sztárparádét kerekíteni. Kérdés, hogy a nézőközönség milyen elvárásokat támaszt ezután velük szemben. „Nyilvánvalóan a jövőben is lesznek sztárok a fesztiválon, a 2014-es programkínálat is igen erős – nyugtatja meg Mészáros a reménybeli látogatókat –, de arra is szeretnénk felhasználni az elmúlt tíz évben megszerzett nimbuszunkat, hogy ne csak a triviális neveket 'szállítsuk' a rendezvényre. Egy-két fesztiválnapon unikálisabb, frissebb mondanivalóval rendelkező muzikusokat is szeretnénk meghívni, akik, reményeink szerint, nálunk válnának ismertté Magyarországon. Bízunk benne, hogy talán negyven-ötven nemzetközi koncerttel a hátunk mögött már elhiszi nekünk a közönségünk, hogy akkor is minőséget fognak kapni tőlünk, ha éppenséggel nem ismerik az illető előadót.”

Nemcsak a közönség, de a szervezők is sok emlékezetes pillanatot átéltek az eltelt tíz évben. „Nem titok, hogy a fellépők egy jelentős része személyes kedvencem is – vallja be Mészáros –, óriási élmény volt mindazokkal a művészekkel együtt dolgozni, akiknek adott esetben gyerekkorom óta követtem a pályafutását. Említhetném Salif Keitát, Paco De Luciát, Joe Zawinult vagy Wayne Shortert,

és mivel Paco De Lucia és Zawinul már nincsenek velünk, a hozzájuk fűződő élmények különös jelentőséggel bírnak számomra. Zawinul és Shorter 2007-es közös fellépésével – Zawinul egy hónappal később hunyt el – mégha csak egy lábjegyzet erejéig is, de beírtuk a fesztivált a jazztörténetbe. Shorter menedzsmantje könnyek közt nézte végig a Veszprémfest-jubileumra megjelent könyvben az erről az estről szóló képriportot.”

Aki kevésbé járatos a rendezvényszervezés világában, talán bele sem gondol, amikor a Szentháromság téri nagyszínpad felé lépked a kockaköveken, hogy már hónapokkal korábban hány ember munkálkodott a fesztivál tökéletes megvalósításán. „A feladatok egy része szezonális jellegű, a rendezvényhez közeledve növekszik jelentősen a stáb létszáma. Az állandó csapat, amely egész évben intézi az ügyeket, mindössze négy személy velem együtt. Pordány Nóra kolléganőm foglalkozik a művészek lekötésével, Szily Krisztina a marketinggel, Mikéné Patyi Henrietta pedig a pénzügyi feladatokkal és az irodavezetéssel.” A Veszprémfest ideje alatt aztán 300–350 fő dolgozik nap mint nap a zökkenőmentes lebonyolításon. Mostanra már az alvállalkozói gárda, akik a hang-, fény- és színpadtechnika, a backline, a biztonságtechnika, a hostesszolgálat és a vendéglátás megvalósításáért felelősek, évek óta stabil partnerei a fesztivál-igazgatóságnak. „Több olyan tagja van a stábnak, akik tizenegy éve dolgoznak velünk, de a legkésőbb érkezettek is legalább a hatodik évüket tapossák. Legtöbbjük nem munkának, hanem hobbinak tekinti a rendezvény körüli feladatokat. Olyan jól menő vállalkozók is csatlakoznak hozzánk, akik ebben az időszakban önkéntes munkát vállalnak a Veszprémfest sikere érdekében” – mondja Mészáros Zoltán érezhető örömmel a hangjában.

Forrás: Gramofon-archív

Dave Liebman

Forrás: Gramofon-archív

Patches Stewart

Első pillantásra az idei jazzkínálat szerényebbnek tűnhet a korábbi évek felhozatalánál, de annak ellenére, hogy most egy napra, július 20-ára tömörülnek a nagyszínpadon a jazzkoncertek, összességében jelentős eseménynek kell tekintenünk a 17 órától talán éjfélig is eltartó Magyar Jazz Napját. Mészáros Zoltán emlékeztet rá, hogy az elmúlt években is rendre mozogtak a műfaji arányok, volt, amikor éppen túlsúlyban volt a jazz. „Téves elképzelés, hogy ez egy jazzfesztivál. Az elmúlt tíz év alatt hangsúlyosan jelent meg a palettánkon a klasszikus zene, az opera, a világzene – amely 2014-ben a legtöbb napon hallható – és a pop is. Ez tudatos döntés eredménye, ad számunkra egyfajta szabadságot, hogy évente változtathatjuk, mely műfajnak adunk nagyobb nyomatókat. Természetesen praktikus okok is alakítják a műsorszerkezetet, például az, hogy ki mikor turnézik” – avat be a műhelymunka részleteibe a fesztiváligazgató. Az idei erős világzenei névsort jól egészíti ki a Magyar Jazz Napjának koncertterítéke, amely fesztivál a fesztiválban. „A Magyar Jazz Szövetség keresett meg bennünket, legyen ebben az évben a Veszprémfest keretében a magyar jazz e kiemelt rendezvénye, amely korábban a Szigeten, illetve a Budavári Borfesztivál égisze alatt valósult meg. Amikor leültünk egyeztetni a részletekről, megállapodtunk abban, hogy a fesztivál olyan keresztmetszetét kell adja a hazai jazzéletnek, amely minden fontos reprezentánsának megszólalási lehetőséget ad: a pályakezdő fiataloknak és a 'nagy öregeknek', a vokális, a big band, a swing- és rockalapú jazz megszólaltatóinak egyaránt. Ezt a törekvést meg is valósítottuk, egyben a külföldi sztárvendégek tekintetében is megfelel a kínálat az elvárásoknak, hiszen itt lesz Michael Patches Stewart Kőszegi Imre kvintettének vendégeként, Gary Willis Kaltenecker Zsolttal és Borlai Gergővel játszik, a Modern Art Orchestrát pedig

Tony Lakatos és Dave Liebman, illetve Adam Nussbaum erősítik” – sorolja a jól csengő neveket Mészáros. A Veszprémfest nyitott rá, hogy hagyományt teremtsenek a Magyar Jazz Napjának befogadásával. Az idei tapasztalatok, főként a közönség reakciói alapján hoznak döntést a folytatásról. Mészáros Zoltán fontosnak tartaná, hogy évről évre változzon a tematika, miközben a sokszínűség megőrzése alapkövetelmény lenne.

A jazzt immár évente több alkalommal tudjuk ünnepelni, hiszen a Magyar Jazz Napja, a Magyar Jazz Ünnepe, 2012 óta pedig a Nemzetközi Jazznap is okot ad rá, hogy minden e műfaj körül forogjon. Mészáros Zoltán fontosnak tartja, hogy a siker érdekében a jazzfiesták szervezői rendszeresen egyeztessenek programterveikről, és jól érthetően közöljék szándékaikat közönségükkel rendezvényeik tematizálásával. Ahogy a 2014-es MJN az amerikai vendégművészek előtérbe helyezését tűzte ki célul, a későbbi évek koncertjei összpontosíthatnának akár a jazz és az etno avagy a pop szimbiózisára.

S hogy a Veszprémfestnek mint a legsikeresebb vidéki prémium zenei fesztiválnak mi a titka? Mészáros Zoltán szerint sokat számít a helyszín, az az épített környezet, ahol a publikum találkozik kedves művészeivel. „A veszprémi vár és a Szentháromság tér intim közege, az a csodálatosan inspiráló atmoszféra, amelyet a barokk építészet remekei nyújtanak, erős érzelmeket vált ki a fellépőkből és a közönségből egyaránt. Másrészt konzekvensen a legmagasabb minőséget képviseljük azzal együtt, hogy igyekszünk folytonosan megújulni, és megtartani a kényes egyensúlyt az igényes rétegeknek és a nívósan populáris vonal között.

Négy kontinens Veszprémben

Tinédzserkorúvá érett a VeszprémFest. A Veszprémi Vár és a püspöki palota által romantikus történelmi díszletbe ölelt zenei fesztivál július 15. és 20. között sztárfellépőkkel, szabados, kicsit lázadó, kicsit nosztalgikus, de főképp sokszínű programmal és igazi fiestahangulattal várja a közönséget. Sőt még bort is ihatunk majd!

➤ Laczkó Krisztián

Július 15-én **Roberto Fonseca**, a mai kubai jazz egyik legnagyobb csillaga és **Fatoumata Diawara** Maliból származó énekesnő koncertje a kubai muzsika lehengerlő életörömét, lüktető táncritmusokat, afro-kubai és mali dallamokat, vibráló, modern jazzenergiákat ígér. Fonseca több mint tíz évvel ezelőtt tölthette be bálványá, a 2003-ban elhunyt Rubén González helyét a Buena Vista Social Clubban. Azóta is a csapat oszlopos tagja, de saját produkcióiban mégoly sikeres. Eddigi hat albuma után legutóbb tavaly, YO című lemezével aratott világsikert. Elektromos és afrikai zenék, groove és griot-hagyományok keverednek stílusában, ha belelendül, állva játszik, táncolva száguldoznak kezei a zongorán. Partnere, Fatoumata Diawara Afrikában még édesapja táncsoportjában táncolt, majd színpadi szerepeket játszott, Mali és Párizs között váltogatva lakhelyét. Énekesi karrierje párizsi klubokban kezdődött, ahol gyorsan felfedezték őt, így került Dee Dee Bridgewater, Herbie Hancock és Damon Albarn produkcióiba, legutóbb pedig Fonseca mellé.

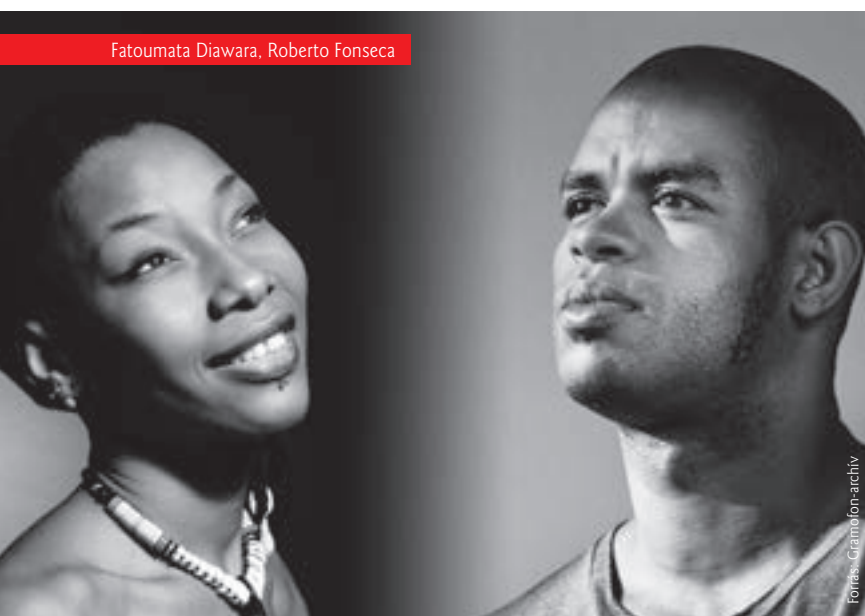
A következő nap igazi kuriózumot kínál a könnyed, andalító vokális muzsikák kedvelőinek. Az este főszereplője a grúz származású, de Nagy-Britanniában világhírűvé lett

énekesnő, **Katie Melua** lesz, aki egy évtizeddel ezelőtt mindössze tizenkilenc esztendősen, üstökösként tűnt fel a szigetország popzenéjében, s nemsokára már ő volt a legnagyobb példányszámban eladott lemezt jegyző női előadó egész Európában. Debütáló albuma, a Call Off The Search, majd a második Piece By Piece egyaránt nemzetközi listavezetők lettek, s a folytatást jelentő lemezei, a Pictures, a The House és a The Tracks That Got Away egyaránt elnyerte a kritikusok elismerését. Legutóbbi, Ketevan címen megjelent korongján a folk, pop és jazz elemei találkoznak, a számok Katie bensőséges, lírai hangján szólnak meg. Július 16-án először köszönhetjük az énekesnőt Magyarországon, fellépésén triójával mutatja be elbűvölő dalait a veszprémi közönségnek.

Tavaly még azt hihettük, hogy a **Vaya Con Dios** örökre szögre akasztja a latin ritmusokat. Ám ahogy az már lenni szokott, a búcsúkoncertek után mindig van néhány utolsó utáni fellépés... Ez esetben nem kellett sokat várnunk a visszatérésre. Mintha a Vaya Con Dios nem is Belgiumból származna, legalábbis biztosan nem ez jut eszünkbe a muzsikájukat hallgatva. Szenzációs érzékük van a vérforraló latin-gypsy ritmusokhoz, a blues alapú lounge-hoz, a pop

és a memphisi soul lelkületéhez. Ez a merőben egyedi stílus Dani Klein francia szonéznekeseket idéző szexi hangjával párosulva több mint húsz évvel ezelőtt ragadta magával a közönséget. Ebben a szellemben születtek az olyan világlágerek, mint a Puerto Rico, Heading for a Fall, Don't Break My Heart és a Don't Cry for Louie. A lassú, füledt dallamok és a csípős, gyors, jazzes taktusok végigsöpörtek a világon, és ma is eredetien hangzanak, alighanem ezért követeli őket vissza magának a közönség minduntalan. Tavalyi búcsúkísérletek ide vagy oda, július 17-én nekünk játszik a Vaya Con Dios.

A fesztivál negyedik napjának csúcspontját szintén egy évtizedes múltú csapat koncertje jelenti majd. Ők nem mások, mint az angol **The Brand New Heavies**, a Dream on Dreamer című örökbecsű dal szerzői. Az

Fatoumata Diawara, Roberto Fonseca

Fotó: Gramofon-archív

Katie Melua

együttesről szólva erősen helyénvaló a retro szó használata, de a stílus-teremtő jelző is. Úttörő szerepet játszottak az acid jazz kialakulásában, zenéjük, amely a jazz, a funk és a soul egyedi keveréke, fennállásuk óta lázban tartja az Egyesült Királyságot. Negyedszázaddal megalakulásuk után tavaly a megújult Heavies kiadta friss, Forward című albumát, amelyen visszaköszön jellegzetes funkos instrumentális stílusuk, rajta az Amerikából származó énekesnő N'Dea Davenport több számot is előad az új angol vokalistával, Dawn Joseph-fel. Veszprémben az eredeti formációból velünk lesz Jan Kincaid, Simon Bartholomew és Andrew Levy is. Koncertsorozatukon, melynek a VeszprémFest a július 18-i állomása, a Forward számai mellett legnagyobb slágereiket hozzák majd el.

A 7 Seconds című dallal lett világhírű, pedig a hús évvel ezelőtt Neneh Cherryvel duóban énekelt szám apró mozaikdarabkája csupán életművének. **Yousou N'Dour** a szenegáli zene ikonja, aki néhány évnyi kihagyás után politikai szerepvállalását háttérbe szorítva nemrég ismét visszatért a zenéhez. A kezdetben tradicionális griot énekes-előadó 1988-ban énekelt a Wembley-ben, amikor Nelson Mandela

ROZÉ, RIZLING ÉS JAZZ NAPOK

A fesztiválhangulatot fiatalos jazz és friss balatoni borok fokozzák majd a Rozé, Rizling és Jazz Napok kísérőrendezvények köszönhetően. Július 14–22-ig az Óváros téren a Balaton környékének kiváló borászai és a hazai jazzélet ifjú egyéniségei kerülnek fókuszba. Tóth Vera, Bösze Bea, Hajdu Klára és Gájer Bálint is énekelni fog, Kozma Orsi kvartettjével, Harcsa Veronika a Bin-Jippel, Pély Barna pedig B the first nevű formációjával lép színpadra. Megismerhetjük a Snétberger Zenei Tehetség Központ diákjait, zenélni fog a Muddy Shoes, a Mystery Gang, s még sokan mások – a Magyar Jazz Szövetség jóvoltából pedig a Szőke Nikoletta B-verzió, a Budapest Ragtime Band, a Band of Gypsies AllStars és a Jász András Kultúrfunk. A koncertek ingyenesek, a borok mértékkel fogyasztandók!

szabadult, majd fellépett Stinggel, Tracy Chapmannel és Bruce Springsteennel az Amnesty International támogatásáért. Albumai sorában meghatározó volt a Set, rajta a Medina című elégikus szerzeménnyel, aztán a murid vallásra való áttérésének alkalmából írt Egyipt, valamint eddigi legutolsó, reggae jegyeket magán viselő Dakar-Kingston című lemeze, mely Bob Marley előtt tiszteleg. Yousou N'Dour népes zenekarával július 19-én lép színpadra, ütőhangszeres, gitáros, szaxofonos és dobos társai kísérik majd. Igazi örömenére számíthatunk tőlük!

Fotó: Danny Willens

Vaya Con Dios

Ahogy az előző oldalakon Mészáros Zoltán fesztiválígazgató fogalmazott: július 20-án egy kisebbfajta fesztivál kerekedik a fesztiválon belül. Ekkor kerül sor a nagyszínpadon a **Magyar Jazz Napja** rendezvényére. Felvezetés gyanánt a Snétberger Zenei Tehetség Központ növendékei kapnak lehetőséget muzikalitásuk bemutatására, majd 18 órától színpadra lép a rövid idő alatt a fiatal tehetség státuszából ünnepelet énekesnővé előlépett Pátkai Rozina és szextetteje. Az Independent Music Awards 2014-es kitüntetettje már Amerikában is felhívta magára a figyelmet a Vocé e Eu című dallal. 18.45-kor a magyar jazzélet egyik doyenje, az örökifjú, hetvenéves Kőszegi Imre új kvintetteje mutatkozik be a nagyjérdemű számára, vendégük pedig az egyik legstílusosabb tengerentúli trombitás, Marcus Miller egykori társa, Michael Patches Stewart lesz. 19.45-kor a ropogós ritmusoké és merész metrumoké lesz a főszerep, amikor Borlai Gergő és Kaltenecker Zsolt (régi harcostársak) Gary Willisszel, a fusion basszusgitározás hősével háromszögeznek majd lehengerlő virtuozitással. 21.00 órától lép színpadra az érseki palota előtt a Modern Art Orchestra, akiknek rögtön három vendég is jut Tony Lakatos és Dave Liebman szaxofonosok, illetve Adam Nussbaum dobos személyében. Egy órával később már erősen átnézegetünk a jazz térfeletről a rockéba, hiszen Horváth Charlie kerül a reflektorfénybe. Csapattársai László Attila, Lattmann Béla, Halász János, Borlai Gergő és Csiszár Péter lesznek, vendégei Hámori János és Schreck Ferenc. Az este csúcspontjaként fergeteges örömenélésre van kilátás. ■

Forró jazznyár

Az esős május után minden jazzfesztiválózó hosszú forró nyárban reménykedik, kezdetnek a szombathelyiek, ahol június 22–28. között rendezik meg a **Lamantin Jazzfesztivált és Improvizációs Tábort**. A koncertkínálatban mindenki talál kedvére való produkciót, különösen, ha a latin zenei világra van kihegyezve a füle. Itt lesz Monty Alexander triója, a Mereneu Project, Enrico Rava és Pátkai Rozina, de rockos, avantgárd és groove-központú zenék is megszólalnak, no meg sok vokális előadó. A listán szerepel még Szakcsi Lakatos Béla, Gadó Gábor, Grecsó István, a Fool Moon, Tátrai és Charlie, Éles Gábor és a Jambalaya neve.

Érdeemes lesz a **X. Louis Armstrong Jazzfesztiválra** is ellátogatni a június 27–29. közötti hétvégén, ahol visszatérő szereplők, és új fellépők is megfordulnak a Bánki-tó partján. A rendezvény házigazdája Scott Robinson amerikai szaxofonos lesz, aki a szombaton fellépő Csík Gusztáv Trióhoz is csatlakozik. Még pénteken kerül sor Bényei Tamás és a Gramophonia Hot Jazz Orchestra, az Antti Sarpila Swing Band és a cseh rádió 70 éves Gustav Brom Big Bandjének koncertjére. Másnap este az idén nyáron szinte kihagyhatatlan Pátkai Rozina Quintette zenél, mielőtt az amerikai all star csapat a húrokba csapna Vince Bartels dobos vezetésével. Vasárnap a balassagyarmati Szentháromság Plébánia-templomban ad gospelkoncertet a Sing'n Swing'n Sistas.

43. kiadásához érkezik a **Debreceni Jazznapok**, melyen július 26-án és 27-én több jeles évfordulót is ünnepelhetünk a fellépőkkel. Szombaton a Budapest Jazz Orchestra áll a fókuszba, akik először az ízig-végig debreceni Zakar Zoltán művének ősbemutatójával „melegítenek”, majd a kolosszális szaxofonost, Joe Lovanót (képünkön) látják vendégül. Másnap koraeste a Debreceni Jazzegyüttessel ismét megszólal Zakar Zoltán harsonán, a csapatban pedig felköszöntjük a ritmusszekció tagjait. Utánuk a Syrius Legacyval a hetvenéves Ráduly Mihályt is ünnepeljük, végezetül pedig a Debrecen Dixieland Jazz Bandet harmincéves fennállása alkalmából.

A **Gyulai Várszínház** az 51. évadjára várja nem csak a színházművészet, de a jazz és a blues szerelmeseit is, ahol

huszonharmadszorra egy hétvégén át, most július 19-én és 20-án tapsolhatunk kedvenceinknek. Szombaton Hajdu Klára kvartettje, a Dresch Quartet, a Gyulai Big Band és a The Zawinul Legacy Band ad koncertet. Ez a zenekar nem az a zenekar, azaz nincs köze a Syndicate-hez, de épp annyira tisztelik Zawinul mestert. A csapatkapitány Scott Kinsey, Zawinul-tanítvány, társai pedig Robert Thomas Jr. egykori Weather Report-tag, Mike Baker és Hadrien Feraud többek közt a Zawinul Syndicate-ből és Katisse Buckingham, akit többek közt Prince is alkalmazott. A blues-kínálatot erősíti Tátrai Tibor és a Magyar Atom, a Pribojszki Mátyás Band, a Kéknyúl Hammond Band, illetve a tengerentúlról Sax Gordon és az olasz Luca Giordano Band.

A **Művészetek Völgye** idén július 25–augusztus 3. között telik meg egyebek közt jazzközeli produkciókkal, melyek közül hiba lenne bárkit kihagynunk: zenél az Ávéd János Quartet, Barabás Lőrinc, a Bin-Jip, Boggie, a Butterfly Effect, Dész András, Dész László, Dresch Mihály, Erik Truffaz, Harcsa Veronika és Gyémánt Bálint, Jambalaya, a Jónás Vera Experiment, Juhász Gábor, Kazai Ágnes, a Kéknyúl Hammond Band, a Kovács-Fenyvesi–Dész Experimental, Lantos Zoltán, a Modern Art Orchestra, a Mrs. Columbo, a Sárík Péter Trió, a Smárton Trió, Snétberger Ferenc, a Szőke Nikoletta Quartet, a Szőke Szabolcs Quartet, a Tóth Evelin Trió, Váczi Eszter és a Quartet.

A **17. Sambosi-Törley Jazzfesztivállal** kezdetük az augusztust. 5-én az Eastwing Group tart lemezbemutatót a budafoki Törley Pezsgőpincészetben, akik a jazz, a világtzene és a népzene ötvözésére vállalkoznak. A csapat tagjai Agócs Gergely, Frankie Látó, Kéri Gábor, Eichinger Tibor, Megyaszy István, Szendőfi Péter és Mogyoró Kornél. Másnap egy újabb lemezbemutatóra kerül sor, mégpedig a Kozma Orsi Quartet új albumának anyagát hallgathatjuk meg a zenekarvezető-énekesnő, valamint Cseke Gábor, Hárs Viktor és Pusztai Csaba jóvoltából.

Jazzkoncertekkel indul a Műpa jubileumi évada

A Művészetek Palotája tizedik örömenélős jazzkavalkádját ünnepelhetjük idén augusztus 20-án. A Műpa lépcsős teraszával szemben felállított nagyszínpadon 17 órától Micheller Myrtille Swinguistique formációja szórakoztat, akik elképesztően profi műsorukban a múlt század Franciaországát, illetve az 1950-60-as évek idéznek fel vidám, gypsy swing stílusú dalokkal. A Palota falain belül szimultán két alaptrió, a Zászlóterben Gáspár Károly zongorista, az Üvegteremben pedig Egri János, a legendás Trio Midnight bőgősenek hármasa muzsikál jam session jelleggel. Hozzájuk szabadon csatlakoznak a jobbnál jobb szólóisták: Pecze Balázs, Molnár Sándor, Dennert Árpád és Oláh Szabolcs. 20 órától az ünnepi tűzijátékig zenél a nagyszínpadon és adja a talpalávalót a Szalóky Béla vezette Police Big Band, akik a tűzijáték után is, közel 23 óráig fújják a big bandre hangszerelt swingdarabokat és közismert slágereket.

Forrás: lamart.tv

Joe Lovano

Denise Gordon

Forrás: Gramofonarchív

Csak egy bő hetet kell várni a 10. New Orleans Swing fesztivál beköszöntéig, és augusztus utolsó hétvégéjén máris hallhatunk hármat a tradicionális jazz legnépszerűbb hazai művelői közül. Augusztus 29-én a Benkó Dixieland Band az európai kontinens jazzkincseinek felkutatására invitál a kezdetektől egészen a Django Reinhardt nevével fémjelzett manouche jazz kibontakozásáig. Benkó Sándor zenekarvezetőt hat stabil csapattársa mellett a hazai jazz két megkerülhetetlen előadója, a februárban 75. születésnapját ünnepelt, Artisjus- és Szabó Gábor-díjas, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett Deseő Csaba és mindnyájuk egyik kedvenc muzsikusa, az örökké energikus Gyárfás István gitáros segíti a gondosan felépített műsor előadásában.

A Hot Jazz Band a húszas-harmincas-negyvenes évek jazzét is mesterfokon szólaltatja meg, ezen az esten a hangsúly az amerikai standard-repertoárra helyeződik, hiszen Denise Gordon (képünkön), a HJB hazai koncerttörténetének első énekes vendégművésze anyanyelve az angol. A karib-tengeri szigetvilágról származó felmenőkkel bíró hölgy már az Egyesült Királyságban született, de Afrokaribi zenei örökségének köszönhetően nyitott a gospel, a jazz, a blues, a soul és a spirituálék irányába is. Gordon a világon mindenütt fellépett már Ausztráliától Zimbabwéig, énekelt II. Erzsébet királynőnek, elnököknek, sőt II. János Pál Pápa előtt is. Az augusztus 30-i est különlegességként a Hot Jazz Band vezetője, Bényei Tamás duetteket is előad vele.

A tizenötödik életévét betöltött Budapest Jazz Orchestra sem szorul bemutatásra a hazai jazzkedvelő közönség előtt. A BJO tagjai igazi szvingmesterek. Vendégszólístájuk, Mark Nightingale a londoni zenei élet egyik legkeresettebb sessionzenésze, egyben nemzetközileg elismert és foglalkoztatott szólóharmonás. Változatos és gazdag stílusa révén számtalan filmzenében, TV műsorban, reklámban szerepelt, közreműködött Sting, Tom Jones, Robbie Williams lemezein, játszott Henry Mancini, Michel Legrand és Frank Sinatra zenekaraiban. A New Orleans Swing 2014 zárókoncertjén, augusztus 31-én hamisítatlan szvingslágerek hangzanak el, valamint helyet kapnak kimondottan erre az alkalomra készülő, új hangszerelések. Nem fogunk hinni a fülünknek, hogy lehet így harsonázni!

Gramofon-összeállítás

További információ: www3.lamantin.hu, www.jazzfesztival.hu,
www.debrecenijazznapok.hu, www.gyulaiarszinzhaz.hu, www.mupa.hu
www.muveszetekvolgye.hu, www.sambosi.hu

FON
TRADE MUSIC

**EGY VALÓDI
HANGSZERÜZLET.**

Hatalmas kipróbálható és
összehasonlítható kínálat.

www.fontrademusic.hu

1081 Budapest,

Kiss Lózsef utca 14.

Tel. (+36 1) 210 2790

Nyitva tartás:

h-p 9⁰⁰-17³⁰

